

Uchwała Nr 27/516/24/VII
Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 24 czerwca 2024 roku

w sprawie przedstawienia Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych Informacji z zakresu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2023.

Na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2024 poz.566) oraz art. 35 ust.1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2024 poz.44) uchwała się, co następuje:

§ 1

1. Przyjmuje się Informację z zakresu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2023 stanowiącą załącznik do niniejszej Uchwały.
2. Postanawia się przekazać Informację, o której mowa w ust. 1, Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Dyrektorowi Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Zarządu Województwa
Warmińsko-Mazurskiego

Marcin Kuchciński

Załącznik do uchwały Nr 27/516/24/VII
Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 24 czerwca 2024 r.

Informacja
z zakresu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami
w województwie warmińsko-mazurskim
w roku 2023

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 roku podejmował działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami w oparciu o „Wojewódzki program wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnościami na lata 2021 - 2026”, przyjęty Uchwałą Nr 16/163/21/VI Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 marca 2021 roku. Zadania realizowano zgodnie z przyjętym harmonogramem stanowiącym załącznik do ww. dokumentu.

Koordynatorem realizacji *Programu* jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Zarządzeniem Nr 199/2021 Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 15 października 2021 roku ze zm., powołano Zespół Monitorujący do monitoringu i ewaluacji „Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2026”.

Informację opracowano na podstawie materiałów przygotowanych przez jednostki organizacyjne Samorządu Województwa wdrażające poszczególne cele Programu oraz organizacje pozarządowe współpracujące przy jego realizacji.

Cel strategiczny Programu to: „Osoby z niepełnosprawnościami w pełni, na równych prawach z innymi obywatelami korzystają z przysługujących im praw i uczestniczą w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym”.

Zadania zrealizowane w 2023 roku w ramach „Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2026”.

Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności.

Profilaktyka ma kluczowe znaczenie w zapobieganiu niepełnosprawności oraz ograniczaniu i łagodzeniu jej skutków. Wpływa nie tylko na jakość i komfort życia jednostki, ale także na całą populację, niosąc pozytywne efekty związane z ograniczaniem niepełnosprawności oraz utrwalaniem pozytywnych wzorców zachowań społecznych.

Działania w tym zakresie realizowane były w głównej mierze przez Departament Zdrowia, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Departament Turystyki i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz jednostki organizacyjne Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w tym m.in. przez Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego – Regionalne Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w Olsztynie, Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Elblągu, Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie, Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie.

1. Realizując zadania z zakresu zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w roku 2023 dofinansował działania na rzecz promocji zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym, wykazane w Tabeli nr 1.

Tabela nr 1. Zadania dofinansowane w 2023 r. przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego z zakresu promocji zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym.

Lp.	Nazwa zadania	Podmiot realizujący zadanie	Kwota dofinansowania	Liczba beneficjentów ostatecznych	
				ogółem	w tym osób z niepełnosprawnościami
1.	„Ty decydujesz”	Fundacja „Radosne dzieci”	6 500,00	40	0
2.	„Olsztyńska Przestrzeń Czułości”	Fundacja „CzuliMy”	8 000,00	40	0
3.	„Nasze dzieci w przyszłości – mają szansę lepiej żyć – edycja ósma”	Stowarzyszenie „Fenomenalni”	5 000,00	20	10
4.	„Dobre wyjście”	Fundacja Rozwoju Rodziny Psychologia Holistyczna	5 000,00	30	5

5.	„Oswajanie nieznanego ładu – profilaktyczny program dotyczący wczesnego rozpoznawania zaburzeń lękowych i depresyjnych wśród mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego”	Fundacja Rozwoju Rodziny Psychologia Holistyczna	5 000,00	9	0
6.	"Obudź swoją pasję"	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego	3 500,00	102	102
7.	„W kalejdoskopie życia”	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego	3 500,00	65	65
8.	„Paleta zdrowia”	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego	3 500,00	70	70
9.	„Drogowskazy – Ku doskonałości”	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego	3 500,00	90	90
10.	"Warsztaty Arteterapii Musica animae levamen- muzyka lekarswem dla duszy- XVI edycja"	Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Fromborku	3 500,00	250	250
11.	„Sprawny senior”	Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Fromborku	3 000,00	76	76
12.	„Kolory mojej przyszłości”	Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Fromborku	3 000,00	107	107
13.	„Obchody Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego - konkurs plastyczno-literacki pn. Jubileuszowe refleksje”	Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Fromborku	3 500,00	41	41
Razem			56 500,00	940	816

Ponadto, w zakresie działań na rzecz edukacji, promocji i profilaktyki zdrowotnej Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przekazał środki finansowe na realizację 17 zadań publicznych przez organizacje pozarządowe, na łączną kwotę 95 tys. zł, w których ostateczna liczba uczestników wyniosła 2 627 osób. Przyznano również 21 dotacji celowych samodzielnym publicznym zakładom opieki zdrowotnej (dla których Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego jest organem tworzącym) na realizację zadań związanych z edukacją i promocją w zakresie ochrony zdrowia, w wysokości blisko 300 tys. zł. Uczestniczyło w nich 2 669 osób.

2. Podmioty realizujące działania w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie wykonały zadania na rzecz profilaktyki o łącznej wartości blisko 670 tys. zł, w których uczestniczyło 366 osób. Objęły one projekty inwestycyjne, w ramach których dofinansowano m.in. koszty związane z zakupem sprzętu i wyposażenia oraz pracami modernizacyjnymi. Podniesiono również kwalifikacje pracowników lecznictwa odwykowego. Szczegółowe zestawienie przedsięwzięć zawarto w Tabeli nr 2.

Tabela nr 2. Szkolenia i inwestycje zrealizowane w 2023 r. w zakresie promocji zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym.

Lp.	Nazwa zadania	Odbiorca	Liczba uczestników	Wartość przedsięwzięcia
1.	wykonanie prac remontowo-instalacyjnych w Oddziale Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych z Pododdziałem Leczenia Zespołów Abstynencyjnych po Substancjach Psychoaktywnych	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	42	230 000,00 zł
2.	pokrycie kosztów zakupu sprzętu i wyposażenia do Pododdziału leczenia Zespołów Abstynenckich po Substancjach Psychoaktywnych wchodzącego w skład Oddziału VII A – Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynenckich	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	42	59 720,00 zł
3.	prace remontowo-instalacyjne w Pododdziale Leczenia Zespołów Abstynenckich po Substancjach Psychoaktywnych	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	42	50 000,00 zł
4.	Remont dachu budynku terapii oraz remont pomieszczenia w budynku gospodarczym, w którym powstanie siłownia dla pacjentów Ośrodka	Ośrodek Rehabilitacji Uzależnionych "DOREN" im. Berty Trusiewicz	20	148 627,00 zł
5.	Podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa	Szpital Psychiatryczny	150	79 105,00 zł

	odwykowego w województwie warmińsko-mazurskim	SP ZOZ w Węgorzewie		
6.	doposażenie Ośrodka w niezbędny sprzęt do pomieszczeń, kuchni i otoczenia	Szpital Psychiatryczny SP OZ w Węgorzewie	35	36 011,00 zł
7.	zakup 207 lamp wewnętrznych typu LED, spełniających wymagania natężenia w pomieszczeniach oraz ich montaż w Wojewódzkim Ośrodku Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Giżycku	Szpital Psychiatryczny SP ZOZ w Węgorzewie	35	62 315,80 zł
Razem			366	665 778,80

3. W województwie warmińsko-mazurskim prowadzone są działania z zakresu sportu osób z niepełnosprawnościami. Dotyczą one sportu powszechnego, którego celem jest rehabilitacja fizyczna, psychiczna i społeczna oraz sportu wyczynowego (sport paraolimpijski i igrzyska głuchych), ze strukturą szkolenia sportowego, systemem współzawodnictwa ogólnopolskiego i międzynarodowego.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego co roku wspiera sport osób z niepełnosprawnościami poprzez między innymi przyznawane dotacje w ramach otwartego konkursu ofert oraz udzielane stypendia sportowe, a także nagrody przyznawane zawodnikom i trenerom osiągającym wysokie wyniki sportowe.

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonuje 8 klubów sportowych, zrzeszonych w Warmińsko-Mazurskiej Federacji Sportu Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie, działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami (wg stanu na 31.12.2023 r.), które zrzeszają łącznie 850 zawodników. Głównym zadaniem W- M FSON jest organizacja imprez i zawodów sportowych o zasięgu wojewódzkim oraz koordynowanie organizacji szkolenia sportowego i udziału zawodników województwa w zawodach ogólnopolskich i międzynarodowych w dyscyplinach paraolimpijskich i igrzyskach głuchych.

Z uwagi na znaczenie sportu w zapobieganiu niepełnosprawności i ograniczania jej skutków oraz korzyści wynikające z jego uprawiania przez osoby z niepełnosprawnościami, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w roku 2023 udzielił dotacji 7 organizacjom pozarządowym, w wysokości 80 tys. zł, na dofinansowanie organizacji 25 masowych imprez i zawodów sportowych o zasięgu wojewódzkim.

Szczegółowy wykaz dofinansowanych imprez z udziałem osób z niepełnosprawnościami przedstawiono w Tabeli nr 3.

Tabela nr 3. Imprezy o charakterze sportowym, rekreacyjnym i rekreacyjno-sportowym dofinansowane przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 r.

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Nazwa dofinansowanego zadania	Kwota dotacji	Liczba beneficjentów ostatecznych	
				ogółem	w tym osób z niepełnosprawnością
1.	Warmińsko-Mazurska Federacja Sportu Osób Niepełnosprawnych	„Sportowa Integracja 2023”: - Integracyjny Turniej w Boccia w Ornecie, - Turniej w Warcaby Stupolowe o „Puchar Mazur”, - Turniej w Bowlingu w Giżycku, - Turniej w Showdown: w Giżycku, - "Wojewódzkie zawody w strzelectwie laserowym osób niewidomych i słabowidzących o memoriał Stanisława Piaska", - "Wojewódzkie zawody w bowlingu osób niewidomych i słabowidzących o memoriał Janusza Jelenia”, - "Powiatowe zawody sportowo - rekreacyjne osób niepełnosprawnych "Zdrowo i sportowo II edycja", - Integracyjne zawody strzeleckie w dwuboju, - Showdown Olsztyn Open 2023, - Wojewódzki turniej w bowlingu osób niewidomych i słabowidzących w Olsztynie, - III Wojewódzkie Zawody Strzeleckie im. Piotra Łożyńskiego, - SUND CUP w siatkówkę plażową i boccie, - Otwarte Mistrzostwa XXV Elbląg CUP 2023 w pięciu dyscyplinach w Elblągu, - Integracyjne zawody w pływaniu i babintonie w Elblągu, - Integracyjna Spartakiada Osób Niepełnosprawnych Elbląg, - Wojewódzki Turniej Warcabowy w Elblągu, - Wojewódzki Turniej strzelecki w Elblągu, - Wojewódzki Turniej Brydża sportowego w Elblągu,	37 000,00	640	640

		- Wojewódzki Turniej bowling w Elblągu.			
2.	Olimpiady Specjalne Polska Warmińsko - Mazurskie	„Organizacja zawodów i imprez sportowych dla zawodników Olimpiad Specjalnych”	14 500,00	259	259
3.	Lidzbarskie Stowarzyszenie "Aktywni w Niepełnosprawności"	„V Wojewódzki Turniej Tańca Nowoczesnego Osób Niepełnosprawnych”	5 600,00	70	70
4.	Rugby Team Elbląg	Upowszechnianie i popularyzacja sportu w środowisku osób z niepełnosprawnością. Organizacja imprez i zawodów sportowych o zasięgu wojewódzkim	5 500,00	75	30
5.	Olsztyńskie Stowarzyszenie Głuchych	Warmińsko-Mazurska Liga Głuchych - współzawodnictwo sportowe jako forma rekreacji wśród osób Głuchych (niepełnosprawnych)	6 000,00	193	193
6.	Wspinaczkowy Klub Sportowy „Piżmakowe Wiewióry”	II MAZURSKIE IGRZYSKA WSPINACZKOWE DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	6 000,00	65	65
7.	Mazurskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych	IX Paraolimpiada Osób Niepełnosprawnych. Sport to siła, to jest moc. Razem bądźmy więc co rok	5 400,00	370	226
Razem			80 000,00	1 672	1 483

W imprezach sportowych wzięło udział łącznie 1 483 mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego z niepełnosprawnościami. Zorganizowane turnieje, spartakiady i zawody umożliwiły, zarówno tym osobom, jak i pozostałym uczestnikom, aktywne spędzenie wolnego czasu, ich aktywizację społeczną oraz możliwość sportowej rywalizacji bez względu na poziom potencjału sprawnościowego. Stanowiły również ważny impuls w mobilizowaniu osób zmagających się z niepełnosprawnością do uprawiania czynnego sportu, a przez to, do prowadzenia przez te osoby zdrowszego stylu życia.

Dodatkowo, w 2023 r. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego poprzez dotacje celowe dofinansował działania w zakresie wspierania szkoleń zawodników i ich udziału we współzawodnictwie sportowym w dyscyplinach paraolimpijskich i igrzyskach głuchych, tj. w koszykówce na wózkach, szkolenie osób z niepełnosprawnościami w strzelectwie sportowym, zgrupowania i treningi zawodników czynnie uprawiających kolarstwo ręczne na wózkach, treningi sekcji kolarstwa tandemowego i strzelectwa pneumatycznego, szkolenie zawodników trenujących siatkówkę plażową na siedząco i stojąco, hokej na śledzach.

Dofinansowano również koszt wyjazdu zawodników na obozy sportowe i rehabilitacyjne, mecze ligowe, turnieje. Łączna kwota dofinansowania wyniosła 92 tys. zł, a z dofinansowanych zadań skorzystało 169 osób z niepełnosprawnościami. Szczegółowy wykaz dotacji przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 4. Wspieranie szkolenia zawodników i ich udziału we współzawodnictwie sportowym w dyscyplinach paraolimpijskich i igrzyskach głuchych.

Lp.	Podmiot realizujący zadanie	Nazwa zadania	Kwota dotacji	Liczba beneficjentów ostatecznych z niepełnosprawnościami
1.	Szkolny Klub Sportowy Niesłyszących „Olimpijczyk” Olecko	TACY SAMI	7 000,00	24
2.	Akademicki Klub Sportowy przy Olsztyńskiej Szkole Wyższej im. Józefa	Wspieranie szkolenia zawodników i ich udział we współzawodnictwie sportowym	20 000,00	33
3.	Zrzeszenie Sportowe Niepełnosprawnych „START”	Strzelectwo sportowe osób niepełnosprawnych ruchowo	7 000,00	6
4.	Olsztyński Klub Sportowy „Warmia i Mazury”	„Kolarstwo i strzelectwo pneumatyczne osób niepełnosprawnych 2023”	25 000,00	16
5.	Integracyjny Klub Sportowy „SMOK”	Szkolenie zawodników i udział reprezentantów województwa w zawodach ogólnopolskich i międzynarodowych w dyscyplinach paraolimpijskich i igrzyskach głuchych	11 000,00	10

6.	Integracyjny Klub Sportowy „ATAK”	Szkolenie, udział w zawodach i organizacja turniejów dla osób niepełnosprawnych w 2023 r.	22 000,00	80
Razem			92 000,00	169

Poprzez dotacje celowe dofinansowano również organizację 2 imprez sportowych o zasięgu wojewódzkim i krajowym skierowanych do różnych środowisk i grup społecznych, organizowanych przez Mazurską Szkołę Żeglarstwa w Giżycku, oraz Fundację Dystans w Mazuchówku, na łączną kwotę 20 000 zł. Wykaz dotacji przedstawiono w tabeli nr 5.

Tabela nr 5. Wsparcie organizacji imprez sportowych o zasięgu wojewódzkim i krajowym skierowanych do różnych środowisk i grup społecznych, mających szczególne znaczenie dla rozwoju sportu w województwie i jego promocji (sport powszechny).

Lp.	Nazwa dofinansowanego zadania	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Kwota dotacji	Liczba beneficjentów ostatecznych	
				ogółem	w tym osób z niepełnosprawnością
1.	Mazurska Szkoła Żeglarstwa	„XXII Międzynarodowe Mistrzostwa Polski DZ”	10 000,00	220	12
2.	Fundacja Dystans	Maraton Wydminy 2023	10 000,00	900	20
Razem			20 000,00	1 120	32

Wsparciem objęto również sportowców, z których ośmiu otrzymało w 2023 r. stypendia sportowe za osiągnięcie wysokich wyników w międzynarodowym lub krajowym współzawodnictwie, w tym w dyscyplinach i konkurencjach objętych programem igrzysk olimpijskich, paraolimpijskich i igrzysk głuchych, na łączną kwotę 39 500 zł.

Ponadto, Samorząd Województwa przyznał nagrody pieniężne 9 osobom z niepełnosprawnościami, w wysokości 15 tys. zł.

Całkowita kwota wsparcia sportu osób z niepełnosprawnościami przekazana przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 roku wyniosła 246 500 zł.

4. W profilaktyce i ograniczaniu skutków niepełnosprawności bardzo duże znaczenie ma zapobieganie wypadkom, w tym wypadkom drogowym. Zadania na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego realizowały: Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego – Regionalne Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w Olsztynie oraz Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Elblągu, które przeprowadziły różne formy działań uświadamiających na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego (Tabela nr 6).

Tabela nr 6. Działania uświadamiające na temat bezpiecznego ruchu drogowego zrealizowane przez WORD - Regionalne Centrum BRD oraz WORD w Elblągu w 2023 r. w województwie warmińsko- mazurskim.

Nazwa przedsięwzięcia z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego	Działania podjęte w ramach przedsięwzięcia					
	Forma działań	Liczba podjętych działań	Miejsce realizacji (powiat)	Liczba uczestników działania	Liczba przedszkoli objętych działaniem	Liczba szkół objętych działaniem
Warmińsko – Mazurskie Obserwatorium BRD	Internetowy portal informacyjny będący platformą wiedzy o bezpieczeństwie ruchu drogowego ze szczególnym uwzględnieniem aspektów charakterystycznych dla województwa warmińsko–mazurskiego.	Bieżąca aktualizacja i umieszczanie materiałów. Przebudowa strony internetowej	Zasięg całego województwa warmińsko - mazurskiego	Nieokreślona - Mieszkańcy województwa, władze samorządowe, wszyscy zainteresowani poprawą brd w województwie	Nie określone	Nie określone
Program Edukacji Komunikacyjnej „Autochodzik” Edycja 2023	Celem Projektu jest przygotowanie dzieci z Olsztyna do bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym. Powyższy cel ma zostać osiągnięty poprzez wdrożenie kompleksowego programu działań edukacyjnych w przedszkolach m. in. przy użyciu zestawu „Autochodzik”.	Działania prowadzone cały rok w przedszkolach	Olsztyn, powiat olsztyński	Corocznie około 2000 dzieci przedszkolnych	43	Nie określone
„Bezpieczne poruszanie się i noszenie odblasków”	Pogadanka skierowana do dzieci przedszkola „Junioerek” w Kieźlinach. Podstawowe zasady poruszania się w ruchu miejskim z wykorzystaniem materiałów dydaktycznych.	1	Olsztyn, powiat olsztyński	20	1	-
Warmińsko – Mazurskie Turnieje BRD dla dzieci i młodzieży 2023	Turniej wiedzy o bezpieczeństwie ruchu drogowego. Jest to turniej wieloetapowy, który jest realizowany poprzez eliminacje szkolne, powiatowe, wojewódzkie oraz zakończony jest finałem ogólnopolskim.	2	Zasięg całego województwa warmińsko – mazurskiego. Finały w Elblągu, Barczewie i Nidzicy	40 000 dzieci i młodzieży z województwa	-	Docelowo wszystkie szkoły podstawowe i średnie w województwie
Działania edukacyjne i promocyjne w kierunku	Uczestnictwo i organizacja przedsięwzięć z wykorzystaniem „Symulatora dachowania” oraz „Symulatora zderzeń”	38	Zasięg wojewódzki	5 058	-	-

zapiwania pasów bezpieczeństwa						
„Dzień Seniora w Pegazie”	Akcja skierowana do starszych uczestników ruchu drogowego. Problematyka ruchu drogowego i udziału w tym ruchu osób starszych.	1	Piecki, powiat mławowski	25	-	-
„Senior na drodze do...bezpieczeństwa”	Akcja pod patronatem Krajowej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego. Warsztaty, podczas których omówiono m.in. wybrane zagadnienia z przepisów ruchu drogowego oraz zagrożenia, jakie niesie za sobą jazda pod wpływem alkoholu. Przeprowadzono kontrolę stanu technicznego rowerów seniorów, a także przeprowadzono szkolenie z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.	1	Dobre Miasto, powiat olsztyński	22	-	-
Szkolenie nauczycieli przygotowujące do prowadzenia egzaminów na kartę rowerową	WORD w Olsztynie w dniach 17.03.2023 r. oraz 20.10.2023 r. zorganizował szkolenie dla nauczycieli, którzy będą sprawdzać umiejętności dzieci ubiegających się o kartę rowerową.	2	Zasięg ogólnopolski	210 nauczycieli	-	około 190 szkół podstawowych
Wypożyczanie dzieci w materiały odblaskowe	Ze względu na występujące zagrożenia dzieci poruszających się po zmroku. W szczególności na brak ich widoczności, gdy poruszają się poza obszarem zabudowanym na poboczu drogi, WORD Olsztyn zdecydował o wdrożeniu działania polegającego na wsparciu akcji społecznych w kierunku używania elementów odblaskowych.	2	Zasięg wojewódzki	Nie określone	-	2
Podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania wypadkom drogowym	Pogadanka nt. <i>Bezpieczni w ruchu drogowym</i>	1	Miasto Elbląg	24	Warsztaty Terapii Zajęciowej w Elblągu	
	VII Turniej Sprawnościowy <i>Bezpieczna droga</i>	1	Miasto Elbląg	30		
	Szkolenie i egzamin na kartę rowerową	1	Miasto Elbląg	15	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Elblągu	

5. Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie rozszerzyła zakres usług na rzecz zapobiegania niepełnosprawności oraz ograniczania jej skutków w korzystaniu ze zbiorów biblioteki, poprzez uzupełnienie profilu zbiorów, który obejmuje publikacje związane z niepełnosprawnością (dotyczące m.in. edukacji, rehabilitacji, aktywizacji zawodowej, przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu czy wsparcia społecznego) dostępnych na różnych nośnikach, zarówno dla osób z niepełnosprawnościami, jak i członków rodzin czy opiekunów, a także osób podejmujących pracę i przygotowujących się do pracy z osobami z niepełnosprawnościami.

6. Wychodząc naprzeciw potrzebom środowiska osób z niepełnosprawnościami w zakresie usług rehabilitacyjnych, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, realizując zapisy Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, dofinansował w 2023 r., ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, roboty budowlane, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, dotyczące obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych. W ramach tych działań, przyznano dofinansowanie niżej wskazanym podmiotom w łącznej kwocie 1 401 160,00 zł, tj.:

- Powiatowi Ostródzkiemu na „Rozbudowę bazy rehabilitacyjnej Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Szymanowie”, w wysokości 802 700,00 zł;
- Gminie Kisielice na „Budowę sali sportowej dla osób niepełnosprawnych w tym dzieci i młodzieży do rehabilitacji i rekreacji przy Szkole Podstawowej w Łęgowie gmina Kisielice wraz z adaptacją istniejących pomieszczeń na cele socjalne”, w wysokości 507 300,00 zł;
- Domowi Pomocy Społecznej w Giżycku na „Wymianę dźwigu osobowego dla osób niepełnosprawnych w Domu Pomocy Społecznej w Giżycku”, w wysokości 91 160,00 zł.

Realizacja ww. zadania stworzyła osobom z niepełnosprawnościami lepsze warunki do kompleksowej rehabilitacji w miejscu zamieszkania. Ze złożonych wniosków o dofinansowanie ww. zadań i sprawozdań wynika, że z nowopowstałych lub rozbudowanych obiektów służących rehabilitacji będzie mogło korzystać dodatkowo 1 956 osób z niepełnosprawnościami.

Aktywizacja społeczna osób z niepełnosprawnościami.

Osoby z niepełnosprawnościami należą do grupy społecznej, która znajduje się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, a przez to jest zagrożona społecznym wykluczeniem, dlatego ważne jest podejmowanie skutecznych działań w celu wyeliminowania niepożądanych zjawisk, takich jak odrzucenie, alienacja czy marginalizacja tych osób. W tym celu niezbędne jest wspieranie samorządów i organizacji pozarządowych, w realizacji działań na rzecz poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnościami, ich uspołecznienia i aktywizacji w lokalnym środowisku. W związku z powyższym, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 r. podejmował działania zmierzające do stworzenia sprawnego systemu wsparcia tych osób poprzez rozwój infrastruktury społecznej, umożliwiającej korzystanie z usług rehabilitacyjnych oraz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami w dostępie do

kultury, turystyki i rekreacji. Zadania, w tym zakresie realizowane były przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Biuro Dialogu Społecznego i Pożytku Publicznego, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Departament Kultury i Edukacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, a także jednostki organizacyjne Samorządu Województwa, w tym m.in. Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elblągu, Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu, Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie.

1. W ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych kadry podmiotów wspierających aktywny udział osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i integracji ze środowiskiem, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz jednostki mu podlegające zrealizowały nw. przedsięwzięcia:

- a) Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie przeprowadził szkolenia dla kadry kierowniczej środowiskowych domów samopomocy, ośrodków pomocy społecznej, w których uczestniczyło ogółem 40 osób, a koszt tych przedsięwzięć wyniósł prawie 10 tys. zł.;
- b) Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elblągu w ramach wdrażania lokalnych programów zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków, w tym propagowania zdrowego stylu życia i ochrony zdrowia psychicznego zorganizował szkolenia i webinaria na temat:
 - naturalnych metod wspomagania odporności, działań jakie można podjąć na rzecz własnego zdrowia i zdrowotnych aspektów morsowania – uczestniczyło 171 osób,
 - zjawiska agresji i przemocy w szkole, zachowania w sytuacjach zagrożenia – udział wzięło 59 nauczycieli,
 - przemocy seksualnej wobec dzieci. Profilaktyka zagrożeń seksualnych – uczestniczyło 21 nauczycieli.

W zakresie bezpieczeństwa podczas wypoczynku nad wodą i w ruchu drogowym oraz w gospodarstwach rolnych i domowych odbyły się kursy doskonalące z bezpiecznej organizacji szkolnej turystyki żeglarskiej, kajakowej i rowerowej, w których uczestniczyło 106 nauczycieli oraz zorganizowano rejs dla młodzieży z programem ekologicznym pt. „Czyste powietrze – czysta woda”, w którym udział wzięły 43 osoby.

Ponadto:

- 212 nauczycieli uczniów z niepełnosprawnościami podjęło działania związane z wczesnym wykrywaniem wad rozwojowych dzieci poprzez współpracę z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi,
 - 238 nauczycieli, specjalistów zostało zapoznanych z metodami i formami pracy z uczniami z niepełnosprawnościami adekwatnymi do rodzaju ich dysfunkcji,
 - 58 nauczycieli nabyło umiejętność angażowania uczniów z niepełnosprawnościami w życie społeczne w obrębie szkoły jak i poza nią w oparciu o pracę na lekcjach;
- c) Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie udostępniła przestrzeń biblioteczną do przeprowadzenia wspólnych lub własnych działań, np. szkoleń, konferencji, webinarów. We współpracy z Fundacją Szansa dla Niewidomych zorganizowano między innymi szkolenie pt. Świat dotyku i dźwięku bez tajemnic, którego celem było zwiększenie kompetencji i umiejętności otoczenia osób

z niepełnosprawnościami. W szkoleniu oraz innych zorganizowanych przedsięwzięciach udział wzięło 4 pracowników Biblioteki, zgłębiając również wiedzę z zakresu profesjonalnego zachowania wobec klientów, w tym z komunikacji z osobami z różnymi dysfunkcjami.

Dodatkowo w 2023 roku zatrudniono osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności w:

- WBP im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie - 4 osoby,
- Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku - 4 osoby,
- Muzeum Budownictwa Ludowego - Parku Etnograficznego w Olsztynku - 1 osobę.

Ponadto, Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny w Olsztynku wraz z Polskim Związkiem Działkowców Okręgu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie zorganizowało szkolenie pod nazwą „Cięcie i formowanie winorośli w trzecim roku po posadzeniu”. Celem projektu było zaangażowanie społeczności lokalnej, w tym włączenie osób ze szczególnymi potrzebami. W przedsięwzięciu aktywnie uczestniczyło 16 osób z Warsztatów Terapii Zajęciowej z Olsztynka działających przy Stowarzyszeniu na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i ich Rodzin. Muzeum wraz z Fundacją Szansa - Jesteśmy Razem współorganizowało dla pracowników Muzeum szkolenie pt. „Obsługa osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami – wzięło udział 15 pracowników Muzeum.

2. W celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, artystycznym oraz rekreacji, w 2023 r. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podejmował działania w zakresie organizacji imprez, wystaw i przeglądów artystycznych. W ramach tych działań Departament Kultury i Edukacji zlecił organizacjom pozarządowym realizację 22 zadań, na łączną kwotę 200 500,00 zł. Uczestniczyło w nich blisko 30 tys. osób, w tym 1 259 z niepełnosprawnościami. Szczegółowe zestawienie zawarto w Tabeli nr 7.

Tabela nr 7. Imprezy o charakterze kulturalno-edukacyjnym współorganizowane przez Departament Kultury i Edukacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2023 r.

Lp.	Podmiot realizujący zadanie	Tytuł zadania	Kwota dotacji	Liczba beneficjentów	
				ogółem	w tym osób z niepełno-sprawnościami
1.	Związek Stowarzyszeń Niemieckich Warmii i Mazur z siedzibą w Olsztynie	XII. Festiwal Narodów Europy „Pod Wspólnym Niebem”	15 000 zł	800	30
2.	Środkowo- Europejskie Centrum Szkolenia Młodzieży z siedzibą w Górowie Iławeckim	XIV OGÓLNOPOLSKIE DNI TEATRU UKRAIŃSKIEGO W OLSZTYNIE	15 000 zł	300	35
3.	Środkowo- Europejskie Centrum Szkolenia Młodzieży z siedzibą w Górowie Iławeckim	XXXVI Regionalny Ukraiński Jarmark folklorystyczny „Z Malowanej Skrzyni” – Kętrzyn 2023	10 000 zł	500	25
4.	Środkowo- Europejskie Centrum Szkolenia Młodzieży z siedzibą w Górowie Iławeckim	XXVII INAUGURACJA ROKU KULTURALNEGO LUDNOŚCI UKRAIŃSKIEJ WARMII I MAZUR	5 500 zł	300	40
5.	Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich w Barczewie	XXII Międzynarodowy Festiwal Muzyki Chóralnej im. Feliksa Nowowiejskiego	25 000 zł	3 621	110
6.	Elbląskie Towarzystwo Kulturalne	XXVI Letni Salon Muzyczny - Bażantarnia 2023	8 000 zł	5 500	700
7.	Stowarzyszenie "Sztuka i Środowisko" w Olsztynie	Młodzi Romantycy - ogólnopolski konkurs plastyczny i muzyczny	10 000 zł	975	12
8.	Towarzystwo Przyjaciół Wilna i Ziemi Wileńskiej w Olsztynie	X Zaduszki Wileńskie - Obok Orła znak Pogoni. 160. rocznica Powstania Styczniowego	7 000 zł	130	12
9.	Fundacja Wspierania Inicjatyw Twórczych "Scena Kultury" z siedzibą w Warszawie	Festiwal "Scena Na Zamku"	10 000 zł	3 480	52
10.	Stowarzyszenie Uniwersytet III Wieku w Iławie	X Iławski Przegląd Chórów Uniwersytetów Trzeciego Wieku z Województwa Warmińsko-Mazurskiego	8 000 zł	220	11

11.	Fundacja "Opcja Benedykta" z siedzibą w Olsztynie	IV Edycja Mid Europe Early Music Festival - koncerty na Warmii	6 000 zł	3 800	10
12.	"Piskie Stowarzyszenie Miłośników Kultury - Mazuria"	Mazurski Międzynarodowy Festiwal Folkowy "Na styku kultur"	9 000 zł	1 000	10
13.	Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie "Areszt Sztuki" z siedzibą w Olsztynie	Wydanie pisma kulturalno-literackiego „VariArt” (cztery numery): "Kolekcyjnerska piętnastka"	8 000 zł	3 800	29
14.	Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Lidzbarskiej	Bitwa pod Heilsbergiem - "ożywiony" świadek naszych dziejów.	7 000 zł	800	20
15.	Stowarzyszenie "Scena Babel" z siedzibą w Olsztynie	Ob(d)jazdowy warmiński festiwal teatrów kamishibai	5 000 zł	107	25
16.	Stowarzyszenie Społeczno - Kulturalne "Pojezierze" z siedzibą w Olsztynie	Nagroda im. Henryka Panasa - III edycja	8 000 zł	120	10
17.	Stowarzyszenie Twórców i Orędowników Kultury "ANIMA" z siedzibą w Kobyłosze	Mazurskie Wędrowki Teatralne 2023 - Edycja X	8 000 zł	1 000	20
18.	Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Morągu	"ODT - Oblicza Dojrzałego Tańca"	8 000 zł	260	48
19.	Wyższe Seminarium Duchowne Metropolii Warmińskiej "Hosianum" z siedzibą w Olsztynie	Musica Warmiensis - koncert w bazylice archikatedralnej we Fromborku	8 000 zł	450	10
20.	Uniwersytet Trzeciego Wieku w Nowym Mieście Lubawskim	Z twórczością Aleksandra Fredry od przedszkola do seniora.	6 000 zł	510	30
21.	Związek Ukraińców w Polsce Koło w Kruklankach	ETNO-WĘDRÓWKA 2023 MAGICZNA NOC KUPAŁY	8 000 zł	1 000	10
22.	Związek Ukraińców w Polsce Koło w Baniach Mazurskich	XII Barwy Kultury Ukraińskiej w Baniach Mazurskich	6 000 zł	900	10
Razem			200 500 zł	29 573	1 259

3. W celu wyrównywania szans w dostępie do kultury, jednostki organizacyjne Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w tym: Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie, Warmińsko-Mazurska Filharmonia im. F. Nowowiejskiego w Olsztynie, Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu, Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna im. Tadeusza Kotarbińskiego w Olsztynie, Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna im. Karola Wojtyły w Elblągu, Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie, Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie oraz Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny w Olsztynku, przy współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami, zorganizowały szereg imprez kulturalno-artystycznych, prezentacje twórczości tych osób oraz warsztatów plastyczno-artystycznych, m.in.:

- „45 Międzynarodowy Jarmark Folkloru”. W 2-dniowym kiermaszu uczestniczyli twórcy z niepełnosprawnościami z Polski i z zagranicy. W ramach przedsięwzięcia wystawiono prace artystów, odbyły się pokazy rzemiosła tradycyjnego, które przyczyniły się do zwiększenia sprawności manualnej tych osób, ale także do poznania kultury grup etnicznych i narodowościowych, zamieszkujących współcześnie i w przeszłości Polskę północno-wschodnią. Uczestniczyło w nim 140 osób z niepełnosprawnościami;
- 52 Doroczne Spotkanie Twórców, Muzyków, Śpiewaków oraz ich Przyjaciół. Przez cały rok udostępniono wystawy w budynku i na terenie Parku Etnograficznego nad Węgorapą oraz pracownie: ceramiki, tkactwa, kwiatów artystycznych i plastyki obrzędowej. Podczas przedsięwzięć artystycznych prowadzone były również zajęcia, które miały na celu poprawę funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami, zwiększenie sprawności manualnych, rozwój osobisty, wzrost samooceny i pewności siebie w kontaktach oraz nabycie nowych umiejętności przez te osoby. W trakcie tych działań uczestniczyły 94 osoby z niepełnosprawnościami;
- Noc Muzeów, którego celem było obalenie stereotypów oraz integracja i nawiązanie lepszych kontaktów społeczności powiatu węgorzewskiego z osobami z niepełnosprawnością. W przedsięwzięciu uczestniczyło 35 osób z niepełnosprawnościami;
- 44 Święto wiosny, w ramach którego w imprezach o charakterze obrzędowym udział wzięło 25 osób z niepełnosprawnościami;
- lekcje muzealne organizowane przez Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny w Olsztynku, dzięki którym uczestnicy poszerzyli swoją wiedzę na temat dostępnych dóbr kultury. W zajęciach edukacyjnych wzięło udział 397 osób z niepełnosprawnościami;
- udostępnianie stoisk handlowych na imprezy organizowane przez Muzeum oraz udział w kiermaszach sztuki i rękodzieła – w działaniach wzięły udział 2 osoby niepełnosprawne wraz z opiekunami;
- konkurs plastyczny "W zdrowym ciele zdrowy duch". Wydarzenia odbyły się z udziałem uczniów z niepełnosprawnościami, co umożliwiło współpracę szkół ze środowiskiem osób z niepełnosprawnościami oraz promocję ich prac;

- 7 zajęć edukacyjnych dla uczniów, w których udział wzięło 84 uczniów z niepełnosprawnościami;
- cykliczne spotkania Młodzieżowego Klubu Literackiego, w siedzibie W-MBP w Olsztynie realizowane we współpracy z Zespołem Placówek Edukacyjnych w Olsztynie, organizowane dla różnych typów szkół ponadpodstawowych, w celu prezentacji własnej twórczości – udział wzięło 12 uczniów z niepełnosprawnością;
- warsztaty plastyczne nt. „Co się wydarzyło w Gruffalowym lesie” i „Świąteczne spotkanie w Domku z Piernika” oraz w ramach prowadzonych „Wtorkowych poranków z książką”, poznanie literatury adresowanej do młodego odbiorcy, poprzez głośne czytanie tekstu – udział wzięło 39 uczniów z niepełnosprawnością intelektualną i ruchową;
- zajęcia edukacyjne w celu poznania tekstu „Baśni gwiazdkowej” Marii Zientary-Malewskiej oraz wykonanie pracy plastycznej - kartki świątecznej związanej z Bożym Narodzeniem, w których uczestniczyło 13 dzieci ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Nieślyszących im. Marii Grzegorzewskiej w Olsztynie;
- Koncerty - Audycje Muzyczne dla Przedszkoli „Spotkania z Panią Muzyką” organizowane przez Warmińsko-Mazurską Filharmonię im. F. Nowowiejskiego, w Olsztynie – w 18 koncertach uczestniczyło 1 740 osób z niepełnosprawnościami, w tym osoby z przedszkola i grupy zerowe z Olsztyna, Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Szymanowie, Integracyjnego Przedszkola Publicznego nr 4 w Bartoszychach, Przedszkola Integracyjnego nr 2 w Iławie;
- 13 koncertów symfonicznych i kameralnych, recitali organizowanych przez Warmińsko-Mazurską Filharmonię im. F. Nowowiejskiego, w Olsztynie, w których uczestniczyło 190 osób z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olsztynie, Domu Kombatanta, Fundacji Polskich Kawalerów Maltańskich, Środowiskowego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Olsztynie, Bursy Szkolnej, Warmińsko-Mazurskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie, Parafii Grekokatolickiej (uchodźcy z Ukrainy);
- Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie zorganizowała 1 018 imprez i innych inicjatyw (w tym spotkania, koncerty, zajęcia edukacyjne oraz wystawy), w których uczestniczyło 396 osób z niepełnosprawnościami;
- Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie realizowało warsztaty pt. „Klucz do zamku” w Muzeum Zamku w Lidzbarku Warmińskim. Udział wzięło 36 dzieci z niepełnosprawnościami;
- 7 seansów filmowych z tłumaczem języka migowego dla osób niesłyszących i niedosłyszących oraz z audiodeskrypcją dla osób niewidomych i słabowidzących, zorganizowanych przez Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu, dla 64 widzów.

Wyżej wymienione przedsięwzięcia umożliwiły rozszerzenie oddziaływań na otwarte społeczeństwo, promocję twórczości artystycznej, przełamywanie barier społecznych oraz zmianę sposobu postrzegania osób z niepełnosprawnościami poprzez ich możliwości, a nie ograniczenia. Łącznie wzięło w nich udział blisko 3 300 osób z niepełnosprawnościami.

4. Zlecanie zadań publicznych organizacjom pozarządowym jest jednym ze skuteczniejszych sposobów zwiększenia integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej środowisk zagrożonych społecznym wykluczeniem. To organizacje pozarządowe funkcjonując w lokalnym środowisku są najbliżej osób, do których kierują swoje działania i najlepiej znają problemy tych osób. Ma to szczególne znaczenie w podejmowaniu prób rozwiązania istniejących problemów.

W celu wsparcia projektów na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami, w tym finansowanych ze środków PFRON oraz z budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podjął w 2023 r. następujące działania:

- a) na podstawie art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, zlecono ze środków PFRON, 13 zadań o zasięgu regionalnym organizacjom pozarządowym, w łącznej kwocie 500 000 zł, w których uczestniczyły 1 644 osoby z niepełnosprawnościami,
- b) zlecono organizacjom pozarządowym ze środków z budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego zadania z zakresu rehabilitacji społecznej, przyznając podmiotom dotacje celowe, w łącznej wysokości 34 950 zł. Zrealizowano 5 zadań, w których uczestniczyły 474 osoby z niepełnosprawnościami.

W ramach tych dotacji organizacje pozarządowe realizowały m.in.:

- zajęcia terapeutyczne (integracji sensorycznej, sensoplastyki, terapii behawioralnej),
- zajęcia z logopedą, psychologiem, rozwijające umiejętności komunikacyjne i emocjonalne,
- treningi umiejętności społecznych, samodzielności oraz poradnictwo zawodowe,
- pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzinnych (w tym mediacje lub poradnictwo rodzinne),
- zajęcia sportowo-ruchowe: zajęcia z tenisa stołowego, taneczne z elementami HIP-HOP, piłki nożnej, na basenie, ogólnorozwojowe,
- kampanie informacyjne i edukacyjne na rzecz integracji osób z niepełnosprawnościami i przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Współpraca Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi w celu aktywnej integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej umożliwiła szerszy udział osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i integrację ze środowiskiem, co wpłynęło na poprawę jakości życia tych osób i członków ich rodzin.

5. W 2023 roku Departament Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, zrealizował projekty na rzecz zwiększenia dostępności i jakości edukacji przedszkolnej oraz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami:

- poddziałanie 2.2.2. „Podniesienie jakości oferty edukacyjnej ukierunkowanej na rozwój kompetencji kluczowych uczniów – projekty ZIT bis Elbląg”, wsparciem objęto 186 uczniów, w tym 7 z niepełnosprawnościami,
- poddziałanie 2.4.1. „Rozwój kształcenia i szkolenia zawodowego”, projektami konkursowymi objęto 124 uczniów.

W wyniku tych działań wsparciem zostało objętych łącznie 7 uczniów z niepełnosprawnościami.

6. W celu zwiększenia udziału osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w 2023 r. kontynuował działania podjęte w poprzednim roku. W ramach Osi priorytetowej 11 – Włączenie społeczne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, finansowanego ze środków EFS, realizowano działania mające na celu ułatwienie dostępu do usług społecznych (w tym integracji ze środowiskiem lokalnym) przez: wspieranie aktywizacji społecznej, świadczenie usług terapeutycznych, rehabilitacyjnych, psychologicznych, warsztaty dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, a także rozwój nowych form i metod wsparcia. W ramach kompleksowych usług skierowanych do osób oraz ich rodzin realizowano 6 projektów skierowanych w całości do osób z niepełnosprawnościami (456 osób) na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych 4 756 050,17 zł oraz 80 projektów, w których uczestniczyły również osoby z niepełnosprawnościami (472 osoby) na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych 47 114 856,22 zł.

Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami.

Osoby z niepełnosprawnościami stanowią zróżnicowaną grupę pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, co powoduje konieczność indywidualizowania pomocy adresowanej do tych osób w zakresie ich zawodowej aktywizacji. Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie z niepełnosprawnością uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia oraz awansu zawodowego, między innymi poprzez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, psychologicznego i prawnego oraz szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

W 2023 roku kontynuowano działania podjęte w poprzednich latach, zmierzające do poprawy sytuacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.

Koordynatorem zadań w województwie warmińsko-mazurskim na rzecz aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami jest Wojewódzki Urząd Pracy, który jednocześnie monitoruje działalność w tym zakresie. Osoby z niepełnosprawnościami stanowią jedną z priorytetowych grup bezrobotnych na warmińsko-mazurskim rynku pracy. Wymagają one szczególnego wsparcia, co zostało uwzględnione w Zaktualizowanej Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2025 roku. Działania na rzecz wyrównywania szans zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami w sposób bezpośredni zostały zawarte w jej Prioryecie III – Włączenie zawodowe i społeczne osób zagrożonych wykluczeniem. Są one ukierunkowane na integrację grup defaworyzowanych z rynkiem pracy, ograniczenie poziomu wykluczenia zawodowego i społecznego mieszkańców oraz zwiększenie

dostępności miejsc pracy i usług społecznych. Potrzeba aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami corocznie znajduje również odzwierciedlenie w Regionalnym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia w Województwie Warmińsko-Mazurskim - poprzez określenie tej grupy osób jako priorytetowej, a także realizację działań ukierunkowanych na ułatwianie jej dostępu do rynku pracy.

1. Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie, w ramach Regionalnego Programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027, w 2023 r. podejmował działania zmierzające do zwiększenia aktywności osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy. Realizowane projekty przyczyniły się do zwiększenia zatrudnienia wśród osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo (zwłaszcza długotrwale bezrobotnych, z niepełnosprawnościami, powyżej 50 roku życia, niskowyzyskanych oraz kobiet) poprzez kompleksowe, indywidualne wsparcie w zakresie aktywizacji zawodowej niwelujące niedopasowanie kwalifikacji lub brak doświadczenia zawodowego, brak określonych kompetencji zawodowych i miękkich (diagnoza, warsztaty, wsparcie indywidualne, szkolenia, staż, pomoc w zatrudnieniu, trening pracy). Wsparcie udzielane w ramach projektów jest dostosowane do indywidualnych potrzeb uczestników projektów, wynikających z ich aktualnego stanu wiedzy, doświadczenia, zdolności i przeciwwskazań do wykonywania danego zawodu. W ramach powyższych działań wsparciem objęto 95 osób z niepełnosprawnościami.

2. W celu zwiększenia dostępu osób z niepełnosprawnościami do zatrudnienia, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego prowadził działania, w ramach Osi priorytetowej 11 Włączenie społeczne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, finansowane ze środków EFS, z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji o charakterze społecznym, zawodowym, zdrowotnym, edukacyjnym mające na celu przywrócenie osobom wykluczonym oraz zagrożonym wykluczeniem społecznym możliwości lub zdolności zatrudnienia.

W 2023 r. w zakresie powyższych działań realizowano 16 projektów skierowanych w całości do osób z niepełnosprawnościami (583 osoby) na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych 8 668 185,96 zł oraz 43 projekty, w których uczestniczyły również osoby z niepełnosprawnościami (191 osób) na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych 58 936 099,44 zł. Wszyscy uczestnicy zostali objęci indywidualnym wsparciem w zakresie aktywizacji zawodowej niwelującym niedopasowanie kwalifikacji lub brak doświadczenia zawodowego do potrzeb rynku pracy (np. wsparcie doradcy zawodowego, trenera pracy, szkolenia zawodowe, staż). Wsparcie przyczyniło się do zwiększenia zatrudnienia wśród osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wzmocnienie ich sytuacji społeczno-zawodowej.

3. Istotną formą aktywności osób z niepełnosprawnościami wspomagającą proces rehabilitacji zawodowej i społecznej jest ich praca w zakładach aktywności zawodowej. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego na podstawie art. 35 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, dofinansował w 2023 r., koszty tworzenia Powiatowego Zakładu Aktywności Zawodowej w Kętrzynie w kwocie 2 387 491,47 zł

oraz koszty działania 10 zakładów aktywności zawodowej, tj. w Giżycku, Elblągu, Biskupcu, Kamionku Wielkim, Polskiego Związku Niewidomych w Olsztynie, Ostródzie, Bartoszczach, Piszcu i Nidzicy i Kętrzynie w kwocie 12 053 389,00 zł. Na dofinansowanie (łącznie 14 440 880,47 zł) złożyły się środki PFRON będące w dyspozycji Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w wysokości 13 857 742,47 zł oraz środki budżetu Samorządu w wysokości 583 138,00 zł. Środki na działanie ZAZ przekazane zostały między innymi na wynagrodzenia zatrudnionych w tych zakładach osób z niepełnosprawnościami i personelu, pokrycie kosztów materiałów, energii, usług materialnych i niematerialnych niezbędnych do realizacji rehabilitacji i obsługi, kosztów transportu i dowozu osób z niepełnosprawnościami, zakupu środków trwałych i wyposażenia oraz na szkolenia związane z przygotowaniem ich do pracy na otwartym rynku. Na koniec 2023 r. Zakłady Aktywności Zawodowej (ZAZ) zatrudniały 476 osób, w tym 343 osoby ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności oraz 133 osoby personelu.

Dzięki dofinansowaniu zatrudnione w nich osoby z niepełnosprawnościami obok wykonywania pracy zarobkowej, uczestniczą w rehabilitacji społecznej, przygotowują się do życia w otwartym środowisku oraz uczą się pełnego, niezależnego i aktywnego życia na miarę ich indywidualnych możliwości.

4. W celu zwiększenia aktywności osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy, uczniowie Szkoły Policealnej im. J. Romanowskiej w Elblągu wraz z Elbląską Radą Konsultacyjną Osób Niepełnosprawnych w Elblągu realizowały projekty w ramach środków EFS:

- "ERKON – stawiamy na potencjał osób z niepełnosprawnościami", mający na celu aktywizację społeczno-zawodową osób z niepełnosprawnościami. Działania projektu poza elementem szkoleniowym w zakresie umiejętności pracowniczych (w tym BHP) oraz miękkich kompetencji interpersonalnych zawierały komponent przygotowania zawodowego osób z niepełnosprawnościami w stopniach umiarkowanym i znacznym, w zakresie prac porządkowo-remontowo-gospodarczych. Niepełnosprawni intelektualnie uczestnicy projektu (w tym ze sprzężeniami- niedowidzący i niewidzący; niedosłyszający i niesłyszający, z zaburzeniami i chorobami psychicznymi, epilepsją oraz chorobami przewlekłymi) nabywali umiejętności zawodowe,
- „CENTRUM AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ” (na terenie powiatu ziemskiego i grodzkiego elbląskiego) projekt, którego celem była szeroko pojęta aktywizacja społeczno-zawodowa osób w wieku produkcyjnym, szczególnie po 45 roku życia. Zajęcia prowadzone były z zakresu organizacji czasu wolnego.

5. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej kontynuował wdrażanie projektu pozakonkursowego "Ekonomia społeczna na Warmii i Mazurach". Głównym celem projektu jest rozwój ekonomii społecznej na Warmii i Mazurach poprzez koordynację działań inicjujących i rozwijających współpracę podmiotów i instytucji regionalnych i lokalnych. Grupę docelową w projekcie stanowią pracownicy lokalnych i regionalnych podmiotów działających na rzecz rozwoju ekonomii społecznej. W 2023 r. odbyły się m.in. spotkania Regionalnej Platformy Współpracy na

Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej, których głównym celem było dalsze wzmocnienie sieci kooperacji podmiotów reintegracyjnych oraz wymiana doświadczeń i informacji w zakresie współpracy międzyinstytucjonalnej podmiotów reintegracyjnych w obszarze usług społecznych. Uczestnicy spotkań zapoznali się z prelekcjami o szerokim spektrum tematycznym w obszarze ekonomii społecznej i solidarnej. W 2023 roku Platforma zrzeszała 99 podmiotów ekonomii społecznej. Do sieci kooperacji podmiotów reintegracyjnych należą: Kluby Integracji Społecznej, Centra Integracji Społecznej, Zakłady Aktywności Zawodowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz Środowiskowe Domy Samopomocy. Cyklicznie odbywały się również spotkania członków Rady Programowej Regionalnej Platformy Współpracy na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej.